

Coneixement obert: repositoris digitals (Text)

Informació bàsica sobre Repositoris:

Pregunta: Què és el Dipòsit Digital de la UB?

Resposta: És un Repositori institucional que pretén ser la base de dades del coneixement UB en obert. Conté en format digital les publicacions en accés obert derivades de l'activitat docent, investigadora i institucional del professorat i d'altres membres de la comunitat universitària. Qualsevol membre de la comunitat universitària pot publicar al repositori institucional. La coordinació, revisió de metadades i drets d'autor està a càrrec del CRAI de la UB.

Pregunta: Què és un repositori?

Resposta: El nom prové del llatí, "repositorium" que vol dir armari, rebost. És un arxiu de documents i material en format digital que permet la consulta pública i gratuïta i des de qualsevol lloc de les publicacions que conté en accés obert. (tot que hi ha repositoris amb col·leccions que no són públiques). L'objectiu principal dels repositoris és la difondre i preservar els documents que emmagatzemen.

Pregunta: Diferències entre un repositori institucional i un temàtic?

Resposta: Els repositoris institucionals pretenen recollir tota la producció intel·lectual d'una determinada institució (per exemple una Universitat), Els temàtics es centren en els documents d'una determinada matèria o tipus de documents (com per exemple repositoris de física o repositoris exclusivament de tesis).

Pregunta: Què es pot penjar en un repositori?

Resposta: Tot tipus de documents, imatges, vídeos, arxius sonors... sempre que els autors estiguin autoritzats per fer-ho.

Pregunta: D'on sorgeix la idea dels repositoris?

Resposta: Els repositoris responen a 1 de les 2 estratègies que proposa el moviment de l'Accés Obert, per aconseguir que qualsevol publicació científica sigui accessible per a tothom sense cap mena de barrera.

Pregunta: Quin és l'origen del moviment de l'accés obert?

Resposta: El moviment de l'Accés Obert va sorgir com a resposta alternativa al model de publicació en revistes d'accés per subscripció, especialment a finals del segle XX quan es van incrementar molt els preus de subscripció. En el camí per canviar el model de publicació científica per aconseguir l'OA es proposa l'opció de crear els repositoris per oferir l'accés públic alternatiu a tot aquest material publicat en revistes d'accés per subscripció.

Pregunta: Com s'identifiquen els continguts?

Resposta: Tot document publicat en un repositori té assignat un identificador únic i permanent que el representa a la xarxa. Cada document es descriu també amb les anomenades metadades, que no són més que els termes de descripció del document etiquetats d'una determinada manera per que siguin identificats segons una normativa que permeti l'intercanvi de dades i puguin ser reconeguts i recollits per altres màquines.

Pregunta: Com es connecten amb altres repositoris?

Resposta: Intercanviat i emmagatzemant dades per que compleixen el protocol OAI_PMH (Protocol de la Iniciativa d'Arxius Oberts de Recol·lecció de Metadades) que permet l'intercanvi de metadades entre repositoris. Hi ha repositoris que són proveïdors i altres que són recol·lectors. Entre els darrers trobem per exemple el recol·lector de les dades dels repositoris europeus de recerca (Driver).

Pregunta: Quin accés i quins ús es pot fer dels continguts?

Resposta: En general l'accés és públic i gratuït per a tothom.

L'ús que es pot fer dels continguts va des de tots els drets reservats fins al domini públic, depenent de la llicència o la menció de drets associada.

Pregunta: Qualsevol article publicat en una revista pot ser reproduït en un repositori?

Resposta: Si es volen incloure al repositori els articles ja publicats en una revista, s'han de revisar per a cada un d'ells la situació del copyright per saber si està permesa o no la difusió pública i els termes en que se'n pot fer la reutilització.

Pregunta: Es obligatori publicar en un repositori?

Resposta: Inicialment la contribució als repositoris era voluntària, però darrerament han anat sorgint polítiques per incentivar la difusió de la recerca en obert. Moltes institucions que financen la recerca, ja sigui a nivell local, estatal o internacional demanen la publicació en repositoris per tal de retornar a la societat la inversió pública que es fa en recerca, entre aquestes institucions trobem a les Universitats.

[27-mai-2014]